



ZJIŠTĚNÍ Z PROJEKTU: NEOCHOTA MATEŘSKÝCH ŠKOL PODPOROVAT RODIČE NAD RÁMEC SVÝCH POVINNOSTÍ

V rámci projektu jsme se setkali převážně s myšlenkovou bariérou, tedy se zkonstatěným uvažováním některých z článků systému. I když by učitelky byly svolné ke změně a otevřenější spolupráci s rodiči, často naráží na neochotu vedení školy nebo zřizovatele, a naopak. Vstupujících mezičlánků je mnoho a místo konstruktivního hledání cest se jednotlivé úrovně často spíše brání jakékoliv změně. Máme pocit, že všechny níže popsané bariéry by šly překonat, pokud by existovala opravdová vůle.

Na druhou stranu je zřejmé, že změna by neměla být vynucená, ale měla by začít společným dialogem. Dnes ale vidíme spíše konfliktní nastavení a vzájemné nepochopení. Rodiče vnímají školku jako instituci, za kterou si platí a která jim má vyhovět, zatímco mateřské školy vidí rodiče jako ty, kteří by jim neměli zasahovat do fungování. Na schůzkách často dochází k nerovné komunikaci, kdy školky mluví s rodiči svrchu, jako s těmi, „co ničemu nerozumějí“. Chybí prostor ke společnému, otevřenému a respektujícímu dialogu v partnerském duchu. Namísto diskuze dochází k názorovým střetům, což jen stupňuje napětí a vytváří začarovaný kruh nepochopení a frustrace.

Níže shrnujeme konkrétní faktory, které k této situaci přispívají:

1. Nedostatek kapacit a personálního zajištění

Mateřské školy se často potýkají s nedostatkem pedagogických i nepedagogických pracovníků, což jim znemožňuje věnovat se dalším aktivitám nad rámec běžné péče o děti. Učitelky jsou přetíženy a nemají čas ani energii na podporu rodičů mimo běžný provoz.

2. Administrativní a legislativní bariéry

MŠ jsou vázány přísnými pravidly a nařízeními, které určují, co je jejich povinností a co nikoliv. Řada ředitelů a pedagogů vnímá nadstandardní podporu rodičů jako činnost, která není systémově podporována a mohla by být vnímána jako riziková z hlediska školních kontrol a inspekcí.

3. Nejasná role MŠ ve vztahu k rodičům

Mateřské školy primárně vnímají svou roli jako vzdělávací a výchovnou, zatímco podpora rodičů, například formou konzultací, komunitních aktivit nebo zprostředkování dalších služeb, je často považována za nadbytečnou nebo nepatřící do jejich kompetencí.



4. Nízká motivace a chybějící podpora ze strany zřizovatelů

Většina MŠ funguje pod zřizováním obcí, které prioritizují běžný provoz školy, nikoli rozšířené aktivity pro rodiče. Bez jasné motivace, financování nebo metodické podpory nemají školy důvod rozvíjet další formy spolupráce s rodinami.

5. Obavy z reakcí rodičů

Někteří pedagogové vyjadřují obavy, že rozšířená podpora rodičů by mohla vést k nepřiměřeným očekáváním nebo dokonce ke konfliktům s rodiči. Mají zkušenosti s náročnými rodiči, kteří místo spolupráce spíše vyžadují nadstandardní služby bez vlastní iniciativy.

6. Nedostatek osvědčených modelů a sdílené praxe

Mnoho MŠ nemá přístup k příkladům dobré praxe v oblasti spolupráce s rodiči. Chybí metodická podpora a inspirace, jak efektivně pracovat s rodinami, aniž by to znamenalo výrazné zvýšení zátěže pro školu.

Příklad za všechny: Přizpůsobení času školky pracovní době rodičů a potřebám dětí

Jeden z nejvýraznějších příkladů této situace je neochota mateřských škol přizpůsobit provozní dobu školky reálným potřebám rodin a dětí. Většina školek stále operuje s rigidním režimem, který vyhovuje především rodinám pracujícím v průmyslových zónách, zatímco ostatní profese, kde se začíná i končí později, mají problém.

- Příchody do školky musí být striktně do 8:00, předškoláci mnohdy už do 7:30, aby se mohli předškolně vzdělávat, odchody do 16:00.
- Spánek je pevně stanoven od 12:00 do 14:00.
- Některé děti ale vstávají později, po obědě už spát nepotřebují nebo usínají jindy. Přesto musí dvě hodiny ležet na posteli, i když neusnou.

Rodiče žádají flexibilitu – umožnit dětem chodit později, přizpůsobit odpočinek jejich individuálním potřebám nebo rozšířit odpolední provoz. Reakce školek je zamítavá s argumentem, že:

- „Nemáme prostory na to, aby děti chodily spát různě nebo vůbec.“
- „Nelze umožnit pozdější příchod, narušilo by to chod školky.“
- „Děti prostě musí dvě hodiny ležet.“



Financováno Evropskou unií

Místo hledání řešení probíhá hádka o právech dítěte a o tom, že školka nemůže svůj režim změnit.

Důsledky této situace:

- Rodiče, kteří si to mohou dovolit, volí soukromé školky, kde jsou tyto potřeby zohledněny.
- Odcházejí hlavně rodiče pracující mimo průmyslové zóny (např. v kreativních nebo akademických profesích), čímž dochází k dalšímu rozevírání nůžek mezi různými skupinami rodin.
- Veřejné školky tak postupně přestávají reflektovat potřeby všech rodičů a dětí, ne jen jedné konkrétní skupiny.

Možné řešení:

- Nerozdělovat děti pouze podle věku, ale také podle spánkových potřeb.
- Uzpůsobit prostory školky tak, aby bylo možné vytvořit flexibilní spánkový režim.
- Rozdělit směny vyučujících tak, aby mohla být školka otevřena déle a mohly se dětem věnovat.

Toto není nereálné, pouze chybí vůle takové řešení hledat. Klíčové je zjištění skutečných potřeb rodičů a dětí – kolik takových rodin ve školce skutečně je, jaké jsou jejich požadavky a možnosti školky na přizpůsobení. Konstruktivní diskuse mezi školkou, rodiči a zřizovatelem by mohla vést k nastavení řešení, které bude fungovat pro všechny.

Za nás by to bylo téma na samostatný projekt, v jehož rámci by bylo možné experimentálně ověřit různá řešení a na konci jasně vyhodnotit jejich dopady. V rámci našeho projektu však toto nemůžeme řešit, protože by to bylo časově i organizačně nad naše možnosti. Každopádně je to cesta, která stojí za hlubší zkoumání.

Shrnutí

Neochota mateřských škol podporovat rodiče nad rámec svých povinností vychází z kombinace personálních, organizačních a systémových faktorů. Jako klíčové pro změnu vnímáme:

- Zvýšit povědomí o možnostech efektivní spolupráce s rodiči, které nezvyšují administrativní a časovou zátěž.
- Podpořit školy metodicky i finančně při zavádění nových forem spolupráce s rodinami.
- Zapojit zřizovatele do diskuse o roli MŠ v komunitním životě a rozšíření jejich kompetencí.
- Sdílet příklady dobré praxe, které ukážou, že podpora rodičů může přispět k lepším vztahům mezi školou a rodinami a zároveň nezatěžovat personál školy.



Financováno
Evropskou unií

- Vytvořit prostor pro otevřený a rovnocenný dialog mezi rodiči a školkami, kde se bude hledat společné řešení namísto jednostranných požadavků nebo obranářských postojů, zde je důležitá role facilitátora.